

УДК 347.43

DOI <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2020.2.4>**Л. Г. Удовика**доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри історії і теорії держави та права
Запорізького національного університету**Т. О. Шеховцова**аспірант
Запорізького національного університету

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ ЯК СУБ'ЄКТ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ

Стаття присвячена дослідженню особливостей участі політичних партій у виборах до Європейського парламенту. Обґрунтовано, що політична партія є основним суб'єктом виборчого процесу до Європейського парламенту, який здійснюється за пропорційною виборчою системою. Згідно з Маастрихтським договором, політичні партії на європейському рівні сприяють формуванню європейської політичної свідомості й вираженню волі громадян Союзу, що відбиває наявність наднаціональної складової у функціонуванні європейських політичних партій. Попри відсутність правового визначення політичної партії в засновницьких договорах Європейського Союзу, існує низка вимог щодо європартій. Європартія є зонтичною структурою, яка об'єднує національні партії на основі спільності їхньої ідеології та політичних програм і визначається штучним характером (результат компромісу між державами й політичними елітами) й «дворівневістю» структури (тобто, зображенням національної та наднаціональної компоненти). Увага акцентується на поширенні ідеологічної слабкості європартій, відсутності їхнього безпосереднього зв'язку з виборцями, поширенні популістських тенденцій, домінуванні внутрішньодержавних проблем над загальноєвропейськими. Обґрунтовано, що на тлі посилення бюрократії виконавчої влади, інституційної слабкості Європейського Парламенту й внаслідок посилення інтеграційних процесів зростає невдоволення серед громадян держав-членів, які здебільшого не бажають поступатися Європейському Союзу більшим об'ємом національного суверенітету, що відбивається в політичних програмах партій і має негативні наслідки для Європейського Союзу, зокрема – поглиблення дефіциту легітимності, посилення ролі євроскептичних партій, програмні положення яких містять критику наявної моделі євроінтеграції та наголошують на необхідності проведення реформ. У 2020 р. після Brexit структура Європарламенту змінилася, що надалі може вплинути на процес прийняття рішень, особливо в разі відсутності фракційної єдності.

Ключові слова: виборчий процес, євроінтеграція, європартія, Європейський парламент, європейське право, політична партія, правове регулювання, національне право.

Постановка проблеми. Наближення України до європейського правового простору ґрунтується, насамперед, на розумінні засад і змісту права Європейського Союзу, співвідношення принципів, норм і доктрин національного та європейського права. Важливу роль у функціонуванні політичної та правової системи ЄС відіграють політичні партії, які є суб'єктом виборчого процесу до Європейського парламенту. Як свідчить практика, політична спрямованість парламентських фракцій впливає не лише на законодавчий процес, а й на діяльність ЄП у цілому. Яскравим підтвердженням цієї тези

є збільшення присутності в Європарламенті євроскептичних партій, які посилюють свої позиції в умовах наростання дефіциту демократії та розчарування громадян ЄС у діяльності наднаціональних інституцій. У таких умовах питання участі політичних партій у Європарламенті набуває особливої актуальності. Саме тому, вивчення європейського досвіду функціонування політичних партій сприяє розумінню засад функціонування політичної та правової системи ЄС.

Окрім того, дослідження особливостей діяльності політичних партій як суб'єктів виборчого

процесу до Європейського парламенту актуалізує підписання «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським товариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», яке має на меті сприяння поступовому зближенню Сторін, ґрунтуючись на спільних цінностях і тісних привілейованих зв'язках, а також поглиблення зв'язків України з політикою ЄС та її участь у програмах та агентствах; забезпечення необхідних рамок для посиленого політичного діалогу в усіх сферах, які становлять взаємний інтерес; сприяння зберігати й зміцнювати мир та стабільність у регіональному та міжнародному вимірах відповідно до принципів Статуту ООН і Гельсінського завершального акта Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 року» [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблемні питання участі політичних партій у виборах до Європейського парламенту були предметом наукових розвідок таких учених як С.В. Погорельська, В.Я. Швейцер, Л.М. Ентін, М.М. Какітелашвілі, А.С. Пешеньков, М.В. Стрежнева та інші. Водночас, дослідження особливостей участі політичних партій у виборах до Європейського парламенту залишається фрагментарним і потребує більш ґрунтовного дослідження.

Метою статті є дослідження особливостей участі політичних партій у виборах до Європейського парламенту та їх політико-правові наслідки.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, Європейський парламент – наднаціональний політичний інститут, який займає особливе місце в інституційній системі Європейського Союзу (далі – ЄС). Представницький характер Європарламенту обумовлює особливу процедуру і порядок його формування, які натеper не мають аналогів серед міжнародних організацій. Важливу роль у функціонуванні Європарламенту як представницького органу має його політичний склад.

Перша спроба створення представницького органу на європейському рівні була здійснена Паризьким договором 1951 р., який передбачав створення в рамках Європейського об'єднання вугілля та сталі інституту парламентського типу (Загальна Асамблея). До його складу входили депутати, делеговані національними парламентами. Укладення Римського договору 1957 р., який передбачав створення Парламенту Європейських товариств і встановлював принципово

новий порядок його формування, є важливою віхою у процесі формування Європейського парламенту (далі – ЄП). На відміну від системи, передбаченої Паризьким договором 1951 р., Римський договір утверджує процедуру виборів депутатів шляхом загального, прямого і таємного голосування. Перші загальні вибори відбулися у 1979 р. після досягнення консенсусу між усіма учасниками товариства.

Політична партія є основним суб'єктом виборчого процесу до Європейського парламенту. Так, на виборах, які проводяться у всіх державах за пропорційною виборчою системою, висування списків кандидатів здійснюється в основному політичними партіями. Лише в окремих країнах допускається участь незалежних кандидатів (Польща, Ірландія) [2, с. 97].

Спеціальне положення, яке закріплює роль політичних партій у ЄП, міститься в п. 4 ст. 10 Маастрихтського договору, згідно з яким політичні партії на європейському рівні сприяють формуванню європейської політичної свідомості та вираженню волі громадян Союзу [3]. З наведеного можна зробити висновок, що для політичної системи ЄС характерною є наявність наднаціональної складової, яка проявляється у функціонуванні європейських політичних партій.

Засновницькі договори ЄС не містять визначення поняття «європейська політична партія». На теоретичному рівні під європейською партією розуміють офіційно визнані в ЄС політичні партії, які діють, на відміну від національних партій, не в одній, а в декількох державах та беруть участь у роботі органів Євросоюзу [4, с. 95]. А.С. Пешеньков зазначає, що європартія є зонтичною структурою, яка об'єднує національні партії на основі спільності їх ідеології та політичних програм [5, с. 142]. Виходячи з наведеного, можна зробити висновок, що основною структурною одиницею європейської партії є національна політична партія, яка бере участь у європейських виборах у відповідній державі.

Специфічний склад європартій обумовлює одну із головних їх особливостей – «дворівневність» структури, яка містить національний та наднаціональний компоненти. З одного боку, саме національні партії виступають каналами рекрутування політичної еліти, яка безпосередньо взаємодіє з електоральними групами всередині країн-членів ЄС, представляючи їх інтереси. З іншого боку, отримавши депутатські мандати у ЄП, національні партії повинні

об'єднатись в європартії, які впливають на формування парламентських коаліцій, а також на роботу органів управління ЄС [5, с. 142–143]. У цілому європейська партія має штучний характер, оскільки її формування відбувається не внаслідок інституціоналізації боротьби за владу між політичними структурами та закріплення її результатів, а виступає наслідком компромісу між державами та політичними елітами на наднаціональному рівні.

Європартія повинна відповідати таким вимогам: наявність юридичної особи в одній з держав-членів ЄС; наявність представників у виборних органах не менше однієї четвертої держав-учасниць ЄС чи отримання не менше 3% голосів на останніх виборах в ЄП в одній четвертій держав-учасниць Союзу; дотримання основних принципів ЄС (свобода, демократія, права людини, верховенство закону); прийняття участі у виборах до ЄП або декларування такого бажання [2, с. 97–98]. Разом із тим, як відзначалося вище, основним критерієм створення європейської партії є ідеологічна близькість її учасників, а також участь у формуванні європейської політичної свідомості.

Аналіз результатів виборів до ЄП останніх років свідчить про те, що остання вимога в діяльності європейських партій виконується далеко не завжди. Так, ще під час підготовки проєкту Лісабонського договору Н. Саркозі відзначав: «Необхідно визнати, що вибори до Європарламенту стали далеко не зразковими, з точки зору представництва дійсного колективного вибору. Під час виборчих кампаній у будь-якій країні-учасниці підіймаються переважно вузьконаціональні питання й практично не розглядаються загальноєвропейські проблеми» [6]. На наш погляд, сутність цієї проблеми полягає в ідеологічній слабкості позицій європартій, відсутності їх безпосереднього зв'язку з виборцями, який сприяв би виявленню та артикуляції інтересів громадян ЄС, проєкції їх сподівань на загальноєвропейський рівень.

Національні партії, за які голосують громадяни ЄС, у своїй передвиборчій агітації частіше звертаються до внутрішньодержавних проблем, які є близькими та зрозумілими електорату. Так, Австрійська партія свободи (АПС) під час європейських виборів 2014 р. у своїй програмі зробила акцент на обмеження міграції, яка завдавала шкоди як економічному розвитку держав-членів ЄС, так і національній безпеці. Крім того, АПС наголошувала на необхідності обмеження централізму ЄС та підкреслювала

важливість свободи вибору кожного європейського народу, посилення ролі прямої демократії [7, с. 110]. За результатами загальноєвропейських виборів 2014 р. АПС отримала 19,5% голосів виборців, а її голова Х.-К. Штрахе разом з М. Ле Пен і Г. Віддерсом очолив фракцію «Європа націй та свобод».

Пояснюючи відсутність звернення політичних партій до загальноєвропейських проблем, С.В. Погорельська звертає увагу на те, що система політичних партій з їх фракціями в Європарламенті не є партійною демократією, а сам ЄП не є рівноцінним національним парламентам. Посилення інтеграційних процесів сприяє зростанню невдоволення серед громадян держав-членів, які здебільшого не бажають поступатися ЄС більшим об'ємом національного суверенітету, ніж це необхідно для цілей економічної інтеграції. Цей супротив знаходить своє вираження у політичних програмах національних партій. На рівні національних урядів такі партії, будучи пов'язаними європейськими міждержавними договорами, зобов'язані дотримуватись інтересів європейської інтеграції, в той час як на рівні ЄП вони можуть вільно артикулювати свій скепсис [8, с. 52–53].

К.Г. Холодковський наголошує на тому, що домінування на європейських виборах національної черги денної може мати серйозні наслідки для перспектив ЄС у цілому. Так, на виборах 2014 р. в Італії проблеми Євросоюзу були витіснені на другий план: проведені напередодні виборів опитування виявили песимістичне ставлення до перспектив ЄС у 77% італійців. На перший план вийшли питання про структурні реформи в самій Італії, яка перебувала у глибокій економічній та політичній кризі. Важливою особливістю італійських виборів стало те, що в них конкурували не стільки політичні партії, їх програми та ідеології, скільки іміджі трьох харизматичних лідерів – С. Берлусконі, М. Ренці, Б. Грілло. Разом з тим, не можна не відзначити, що результат виборів мав вплив також на європейську політику: зокрема, успіхи лівоцентристських сил підтвердили висхідні в Євросоюзі вимоги щодо відмови від політики жорсткої економії та підвищення уваги до стимулювання економічного зростання [9, с. 62–64].

Очевидно, що в умовах формалізації наявних в Європі партійно-парламентських форм організації суспільства та пошуку нових форм політичного представництва, набувають подальшого поширення популістські тенденції

та навіть ідеї про необхідність наявності харизматичного лідера [9, с. 64–65]. Справедливість цієї тези підтверджується результатами виборів до Європарламенту 2014 та особливо 2019 р. Так, починаючи з 2014 р., спостерігається тенденція до поступового збільшення присутності у ЄП так званих євроскептичних партій – партійних об'єднань, які виступають з позицій критики наявної моделі європейської інтеграції та політики ЄС у цілому. Електоральна підтримка таких політичних партій у 2014 р. значно зросла у ряді країн – від традиційно європесимістичної Великобританії до Італії, яка до цього часу відзначалась відносним єврооптимізмом. Праворадикальні партії, які виступають з гострою критикою нинішнього курсу ЄС та самої моделі інтеграції, вийшли на перші позиції у Франції («Національний фронт» М. Ле Пен), Великобританії (Партія незалежності Сполученого Королівства Н. Фараджа), Данії (Датська народна партія), та збільшили електоральну підтримку у Німеччині («Альтернатива для Німеччини»), Австрії (Австрійська партія свободи), Швеції («Шведські демократи»), Фінляндії («Справжні фіни») і Греції («Золота зоря»). В Італії політичний рух «П'ять зірок» Б. Грілло отримав традиційно високу підтримку електорату – 21% голосів, але цей результат нижчий у порівнянні з попередніми роками [10, с. 8–9].

Вибори до Європарламенту 2019 р. відзначились високою явкою виборців, яка планомірно знижувалась впродовж сорока років. Для порівняння, на перших виборах до ЄП в 1979 р. явка склала 62%, в 1999 р. – 49,5%, а у 2014 р. – 42,61%. На останніх виборах явка склала близько 51%. Найкращі показники продемонструвала Бельгія (89%) і Люксембург (84,1%), найгірші – Словаччина (22,74%), Словенія (28,29%), Чехія (28,72%), Великобританія (37%) [11]. Висока явка виборців, які традиційно розглядають європейське голосування в кращому випадку в якості другорядного, свідчить про пошкваллення політичного процесу в ЄС та ширше включення громадян до участі у загальноєвропейському дискурсі. Проте, слід критично оцінювати ці результати, оскільки така зацікавленість більшою мірою пов'язана з накопиченням економічних та політичних проблем (міграція, міжнародний тероризм, криза європейської ідентичності, погіршення міжнародної ситуації), розв'язання яких громадянами ЄС розглядається як першочергове завдання.

Аналіз результатів європейських виборів 2019 р. дає змогу стверджувати, що центристські

партії, які тривалий час домінували в європейській політиці, втратили значну кількість парламентських місць: Європейська народна партія отримала 182 мандати (в порівнянні з 216 у 2014 р.), Прогресивний альянс соціалістів та демократів – 154 (у 2014 р. – 185). Таким чином, центристи втратили абсолютну парламентську більшість, що ускладнює створення керуючої коаліції [11]. Навпаки, євроскептики суттєво посилили свої позиції. У Франції «Національний фронт» М. Ле Пен отримав 23% голосів, випередивши партію президента Е. Макрона. В Італії безумовну перемогу здобула партія «Ліга» М. Сальвіні (34,3%), причому аналітики відзначають, що цей результат – разючий: наприклад, в П'ємонті кандидат від цієї партії прийшов першим, отримавши понад 50% голосів. Значно збільшили свою присутність кандидати від партії «Альтернатива для Німеччини» (11% проти 7% у 2014 р.) [12]. В Австрії, незважаючи на скандал з віцеканцлером Х.-К. Штрахе та таке оголошення вотуму недовіри уряду С. Курца, перемогу здобула консервативна Австрійська народна партія, очолювана канцлером (34,6%). Австрійська партія свободи, яку очолював фігурант «скандалу на Ібіці» колишній віцеканцлер Х.-К. Штрахе, отримала 17,1% голосів.

Особливої уваги заслуговує результат європейських виборів у Великобританії, в якій з 2017 р. по 2020 р. тривав процес виходу з ЄС. На останніх європейських виборах у цій країні абсолютну перемогу отримала євроскептична партія Н. Фараджа «Brexit» (31,5%), а обидві традиційні партії – консерватори та лейбористи – показали найнижчі результати за всю історію виборів у Великобританії [11]. Безпрецедентна підтримка виборцями партії, яка проголошує своєю основною метою вихід з Євросоюзу за будь-яких умов, свідчить про прихильність більшості населення процесу Brexit та його невдоволення млявою політикою панівної еліти, яка, як свідчить останнє голосування британського парламенту за запропонований прем'єр-міністром Б. Джонсоном варіант угоди про вихід з ЄС, не лише безпідставно затягує остаточне розв'язання питання, а й відверто саботує його в угоду своїм політичним амбіціям.

За словами лідера італійської партії «Ліга» М. Сальвіні, успіхи правиху Франції, Італії та Великобританії можна вважати початком «нового європейського Відродження». «Це знак того, що Європа змінюється, що Європа втомилася бути рабинею еліт, корпорацій і впливових сил»

[11]. Разом з тим, деякі дослідники наголошують, що зростання підтримки євроскептиків суттєво не вплине на хід загальноєвропейського процесу та не є критичним [8, с. 53]. Проте, на нашу думку, результати європейських виборів є важливими з боку зображення суспільних настроїв, які панують у державах-членах ЄС. Просування партій, які серед політичних цілей називають обмеження міграції, розширення національного суверенітету (в тому числі шляхом виходу зі складу Союзу, як, наприклад, партія Н. Фараджа), відмову від наявної моделі європейської інтеграції, яскраво ілюструє кризу в ЄС та поглиблення дефіциту легітимності.

До інших недоліків європартій дослідники відносять: відсутність жорсткої організаційної структури; слабкий рівень партійної ієрархії; наявність у депутатів свободи голосування, яка призводить до необхідності досягнення компромісу не лише між, а й усередині фракції [5, с. 143]. Усі ці проблеми, разом з інституційною слабкістю Європарламенту та посиленням недовіри громадян ЄС до загальноєвропейських інститутів, сприяють поглибленню «дефіциту демократичної легітимності» та кризи політичної інтеграції. Водночас, європейські партії виконують низку важливих функцій, серед яких: інформування виборців про європейські процеси через вибори до ЄП, пом'якшення національних партійних відмінностей на загальноєвропейському рівні, сприяння формуванню складу Європарламенту не за національною, а політико-ідеологічною ознакою [5, с. 143–144]. Проте основною функцією європартій залишається участь у законодавчому процесі шляхом формування парламентських фракцій.

Фракції є ключовими акторами політичного процесу в ЄП. Саме у фракціях здійснюється підготовка консолідованої позиції депутатів (яка, однак, не має зобов'язального характеру під час голосування) відповідно до політико-ідеологічних пріоритетів фракції. Крім того, вони беруть участь у роботі комітетів, які розробляють поправки до законодавчих актів, а також виконують організаційну функцію: зокрема, конференція голів фракцій затверджує склад комітетів, визначає порядок денний засідань ЄП [5, с. 147]. Однак, інституційна слабкість Європарламенту не дозволяє політичним партіям ефективно здійснювати надані повноваження, які внаслідок цього набувають ознак фіктивності. Об'єднання депутатів у фракції відбувається за партійною приналежністю. Для створення фракції необхідно мінімум 25 членів

Європарламенту. При цьому додатково встановлюється інституційний бар'єр, який забороняє формування фракцій, які включають депутатів менше, ніж із семи держав-членів [5, с. 144]. Таке обмеження покликане сприяти впорядкуванню та координації ідейних платформ європартій, а також формуванню складу ЄП не за національною, а за політико-ідеологічною ознакою.

На початку 2020 р. після Brexit змінилася структура Європейського парламенту, оскільки 73 депутати від Великої Британії перестали бути його членами. З цих 73 депутатських місць 27 розподілено між країнами-членами, відповідно до пропорційного співвідношення кількості населення відповідних країн, 46 депутатських місць зарезервовано для депутатів, які прийдуть до Європарламенту в результаті подальшого розширення ЄС. Таким чином, загальна кількість депутатських місць у Європарламенті після виходу Великої Британії зменшилася із 751 до 705 [12].

Зміни відбулися також у представництві політичних партій за кількістю депутатських місць та відсотковим співвідношенням до загальної кількості депутатів, а саме: EPP (Європейська народна партія): було 182, стало – 187, 26,6% (+2,3%); S&D (Прогресивний альянс соціалістів і демократів): було 154, стало – 148, 21,0% (+0,5%); Renew Europe (Оновлення Європи): було 108, стало – 97, 13,8% (-0,6%); Greens/EFA (Група зелених/Європейський вільний Альянс): було 74, стало – 67, 9,5% (-0,4%); Identity and Democracy Group (Група ідентичності та демократії): було 73, стало – 76, 10,8% (+1,1%); ECR – (Група європейських консерваторів і реформістів): було 62, стало – 68, 8,8% (без змін); GUE/NGL – (Конфедеративна група Європейських об'єднаних лівих – Нордичних зелених лівих): було 40, стало – 40, 5,7% (+0,4%); NI – (депутати, що не приєднані): було 53, стало – 27, 3,8% (-3,3%) [13]. Зміни, що відбулися у структурі Європарламенту можуть вплинути на процес прийняття рішень, особливо у разі відсутності фракційної єдності.

Висновки і пропозиції. Політичні партії є основним суб'єктом виборчого процесу до Європейського парламенту. Наднаціональний характер ЄП обумовлює існування особливих політичних структур – європейських партій, які об'єднують національні політичні партії держав-членів. Їх існування забезпечує стабільність політичної структури Європарламенту, послідовність політичного курсу,

представництво інтересів громадян ЄС не за національною, а за політико-ідеологічною ознакою. Проте посилення бюрократії виконавчої влади та інституційна слабкість ЄП сприяють поглибленню кризи політичної інтеграції ЄС. Через недовіру до загальноєвропейських інститутів та політичних еліт громадянами ЄС європейські вибори розглядаються в кращому випадку в якості другорядних. Невдоволення розширенням інтеграції та обмеженням державного суверенітету призводить до посилення ролі євроскептичних партій, програмні положення яких містять критику наявної моделі євроінтеграції та наголошують на необхідності проведення реформ. Вєхїт вплинув як на структуру Європейського парламенту, так і на ставлення до ЄС у цілому.

Список використаної літератури:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : ратифікована із заявою Законом № 1678-VII від 16 вересня 2014 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
2. Какителашвили М.М. Международное сотрудничество политических партий в зарубежных странах. *Вестник Московского государственного областного университета*. 2019. № 2. С. 94–105.
3. Договір про Європейський Союз : міжнародний договір від 07 лютого 1992 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029.
4. Гуселетов Б.П. О перспективах умеренных евроскептических политических партий на предстоящих общеевропейских выборах 2019 г. *Научно-аналитический вестник ИЕ РАН*. 2018. № 5. С. 95–102.
5. Пешеньков А.С., Жуковский И.И. О некоторых особенностях наднациональной партийной системы Европейского Союза. *Балтийский регион*. 2016. № 2. С. 141–158.
6. Саркози Н. Реформа ЕС: что нам нужно сделать. URL: <https://web.archive.org/web/20080413133653/http://www.3dway.org/node/6641>.
7. Швейцер В.Я. Австрийская партия свободы: путь во власть. *Современная Европа*. 2018. № 2. С. 105–114.
8. Погорельская С.В. Европейская интеграция как фактор трансформации национальных партийно-политических систем: пример Германии. *Человек. Сообщество. Управление*. 2014. № 3. С. 51–58.
9. Холодковский Г.К. Национальный контекст выборов и их европейское значение (казус Италии). *Человек. Сообщество. Управление*. 2014. № 3. С. 59–66.
10. Семененко И.С. Потенциал европейской идентичности как ресурса политической интеграции (что показали выборы в Европарламент). *Человек. Сообщество. Управление*. 2014. № 3. С. 7–21.
11. «Европа устала быть рабыней элит»: центристы теряют большинство в Европарламенте по итогам выборов. URL: <https://russian.rt.com/world/article/635446-predvaritelnye-itogi-vybory-evroparlament>.
12. Крайне правые неумолимо наступают. URL: <https://russian.rt.com/opinion/636439-limonov-evroparlament-vybory-partii-pravye-itogi>.
13. Redistribution of seats in the European Parliament after Brexit Press release. *European Parliament*. 31.01.2010. URL: https://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/2020/1/press_release/20200130IPR71407/20200130IPR71407_en.pdf.
14. Европарламент уточнил зміни у своїй структурі після Brexit. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2867461-uevroparlamenti-utocnili-zmini-u-svoij-strukturipisla-brexit.html>.

Udovyka L. H., Shekhovtsova T. O. Political parties as a subject of the electoral process before the European Parliament

The article is devoted to the study of the features of political parties' participation in elections to the European Parliament. It is justified that the political party is the main subject of the electoral process to the European Parliament, which is carried out under the proportional electoral system. Under the Maastricht Treaty, political parties at European level contribute to the formation of European political consciousness and the expression of the will of the citizens of the Union, which reflects the presence of a supranational component in the functioning of European political parties. Although there is no legal definition of a political party in the founding treaties of the EU, there are a number of requirements for European parties. The European Party is an umbrella structure that unites national parties based on the commonality of their ideology and political agendas and is characterized by an artificial nature (the result of a compromise between states and political elites) and a "two-tier" structure (that is, a reflection of the national and supranational components). Attention is paid to the spread of the ideological weakness of European parties, their lack of direct connection with voters,

the spread of populist tendencies, the domination of domestic problems over the pan-European ones. It is substantiated that, against the backdrop of increased bureaucracy of the executive power, institutional weakness of the EP, and due to intensification of integration processes, there is growing discontent among the citizens of the Member States, who mostly do not wish to concede more EU national sovereignty, which is reflected in political and political influence. The EU, in particular, the deepening of the deficit of legitimacy, the strengthening of the role of Eurosceptic parties, whose programmatic provisions criticize the existing model of European integration and emphasize the need for reforms. In 2020, after the Brexit, the structure of the European Parliament has changed, which can further influence the decision-making process, especially in the absence of fractional unity.

Key words: *electoral process, European integration, European party, European Parliament, European law, political party, legal regulation, national law.*